

GROENE VINGERS

ARCAM-debat in het Rosarium, 20.2.07

Verslag

Maarten Kloos heet alle aanwezigen hartelijk welkom. Het debat van vanavond staat in het teken van de toekomst van het Amsterdamse ommeland. De groene scheggen tussen de uitwaaierende bebouwde lobben van de stad zijn van grote betekenis voor de recreatie, en vanuit ecologisch oogpunt, en hebben een grote cultuurhistorische waarde. Omdat deze 'groene vingers' ver de stad insteken, zijn ze behalve aantrekkelijk en goed bereikbaar ook uitermate kwetsbaar.

In deze periode wordt door ARCAM op verschillende manieren invulling gegeven aan het thema 'De toekomst van het Amsterdamse ommeland'. Behalve deze bijeenkomst, is nog tot en met 31 maart bij ARCAM de tentoonstelling 'Groene Vingers' te zien en is Rijksadviseur voor het Landschap Dirk Sijmons gevraagd om op 6 maart a.s. op te treden in de Brakke Grond.

Een nationaal initiatief waarbij ARCAM betrokken is, is de professionele wielervedstrijd de 'Ronde van het Groene Hart', die op zondag 25 maart 2007 voor het eerst zal worden verreden. Het achterliggende idee is dat het gebied de gemiddelde Nederlander weinig zegt en dat daarin verandering zou moeten worden gebracht. Zo is de Ronde van het Groene Hart mede bedoeld om op een bijzondere wijze inzicht te geven in het unieke gebied en het een duidelijker imago te geven als 'tuin' van een van de meest verstedelijkte gebieden van Nederland, de Randstad Holland.

Vragen die vanavond aan de orde komen zijn: wat zijn ten aanzien van het ommeland de ambities en hoe kunnen die ambities worden verwezenlijkt? Hoe kan de verrommeling worden tegengegaan? Welke rol is bij dit proces weggelegd voor de vele deelnemende partijen in deze gebieden zoals stadsdelen, randgemeenten, provincie, maar ook bewoners, boeren, volkstuinders en natuurbeschermers?

Drie sprekers zijn uitgenodigd om voorafgaand aan de discussie van vanavond, ieder vanuit hun specifieke deskundigheid hun visie te geven op het ommeland van Amsterdam en de relatie tussen dat ommeland en de stad. Tom Bloemers, hoogleraar Archeologische monumentenzorg, landschap en erfgoed aan de Universiteit van Amsterdam, spreekt over de archeologische ondergrond van de scheggen en Rob van Leeuwen, landschapsarchitect bij Adviesbureau RBOI, licht de ontwikkeling van de lobbenplattegrond toe. Wethouder Marijke Vos presenteert haar ideeën met betrekking tot de toekomst van het groene ommeland en licht toe waarom het groen zo hoog op de politieke agenda is komen te staan.

Tom Bloemers

Tom Bloemers' verhaal gaat over de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke ontwikkeling. Voordat Bloemers dieper ingaat op deze relatie, wil hij, om verwarring te voorkomen, duidelijk maken van welke definitie van het begrip landschap hij daarbij uitgaat.

'Landschap is een gebied, zoals door mensen waargenomen, waarvan het karakter bepaald wordt door de actie en interactie van natuurlijke en menselijke factoren.' (definitie Europese Landschapsconventie).

Landschap kan ook stedelijk landschap zijn. Landschappen zijn niet altijd mooi. Er bestaan ook verstoorde landschappen en behalve bijzondere landschappen ook alledaagse landschappen. Landschappen kunnen zichtbaar, maar ook onzichtbaar zijn; er ligt meer onder onze voeten dan we beseffen.

Vanuit archeologisch-historisch perspectief kunnen we meerdere standpunten innemen.

Vanuit het heden: in de context van de eigen tijd, samenleving en omgeving, dus een subjectieve beleving. Men kan ook kijken naar het verleden als het proces en resultaat van transformatie, schepping, vernietiging en overlevering, dus de karakteristiek van het actuele landschap mede bepalend.

Een derde standpunt krijg je als je naar de toekomst kijkt vanuit actuele beleving en ambitie, dus omgevingskwaliteit en duurzame ontwikkeling.

Als je een antwoord probeert te vinden op de vraag 'Waarom zijn de contouren van de stad zoals ze zijn?', kom je uit bij de stelling van Amsterdam die dateert van eind negentiende eeuw. De stelling heeft nooit gefunctioneerd, maar is inmiddels wel op de werelderfgoed-lijst gezet.

Waarom ligt Amsterdam waar het ligt?

Ten eerste heeft dat te maken met het natuurlijke landschap. Het natuurlijk landschap van Amsterdam wordt vooral gekenmerkt door het water: de Zuiderzee, de Amstel, het IJ en het Noordzeekanaal.

Sleutelbegrip is de wisselwerking tussen land en water.

Een tweede belangrijke factor is de centrale plaatsfunctie van Amsterdam in de afgelopen eeuwen, zowel bestuurlijk als economisch.

De strategische positie van Amsterdam. Qua infrastructuur: de haven, de wegen en schiphol. Vanuit defensie is de Stelling van Amsterdam een strategisch belangrijk onderdeel van de Hollandse Waterlinie. Het ommeland biedt stedelingen al van oudsher een recreatief toevluchtsoord. Denk bijvoorbeeld aan de eeuwenoude buitenplaatsen langs de Vecht en sinds de negentiende eeuw heeft het toerisme naar de Noordzeestranden een enorme vlucht genomen.

We doen nu een stapje terug en kijken naar het landschap dat onder de huidige stad ligt. Dat landschap bestaat uit verschillende historische lagen. Er is een fase geweest dat er in dit gebied geen steden waren. Kenmerkend voor het dertiende-eeuwse landschap waren de dijken en dammen. Dat is een laag die ook nu nog relatief goed is te herkennen. In de zestiende eeuw was er veel meer water in het gebied. Er bestond veel zorg over de zogenaamde 'waterwolf'.

Als verbindende metafoer gebruikt Bloemers graag 'de biografie van het landschap'. Door de lagen in het landschap te beschrijven ontstaat er een biografie van het landschap. Met zevenmijlslaarzen, van boven naar onder: stad en ommeland, dorp onder dorpen in een landschap, landschap zonder dorp of stad. In de biografie van het landschap van Amsterdam en ommeland, een geschiedenis van drieduizend jaar gestapelde landschappen, staat steeds de relatie tussen land en water centraal. Het is dit kenmerk dat een brug moet slaan tussen cultuurhistorie (verleden) en ruimtelijke ontwikkelingen (toekomst). De jongste ontwikkeling is de uitbreiding van Almere met de nieuwe stadswijk Almere-Hout. Deze wijk ligt in een drooggelegde polder, maar de voorgeschiedenis van het gebied kent behalve natte periodes ook periodes waarin het gebied droog lag. Er zijn ook archeologische vondsten gedaan die wijzen op eerdere menselijke bewoning.

Rob van Leeuwen

Rob van Leeuwen begint zijn bijdrage met de stelling dat Amsterdam geen groene vingers heeft.

Amsterdam heeft rode vingers en daartussen ligt groen. Daarom wordt gesproken van groene scheggen of wiggen.

De rode/groene vingers zijn een metafoer voor de kaart van de stad. Vanaf de grond is van de op de kaart zichtbare ordening nauwelijks iets te merken. In beginsel is de lobbenstad een stedenbouwkundig model waarbij groen de contravorm is. De opvatting die aan de lobbenstad en daarmee aan het AUP ten grondslag ligt, is dat wonen op een korte afstand van 'het groen' moest worden gesitueerd en dat het belangrijk was dat mensen zich op weg naar het ommeland door het groen konden bewegen. In het AUP was het stedelijk groen in de top van de scheggen gesitueerd. Het ommeland werd gezien als een pittoreske idylle en vormde een contrast met het stadse leven. De Amstelscheg is daarvan het meest archetypische exemplaar. Jongere voorbeelden van groene scheggen zijn de Sloterplas en het Noord-Hollands kanaal.

Voor de aantasting van de groene scheggen zijn grofweg vier oorzaken aan te wijzen. Ten eerste past de maat van moderne boerenbedrijven eigenlijk niet meer in de scheggen. Een tweede oorzaak is dat de scheggen doorsneden worden door wegen, wat vooral slecht is voor boerenbedrijven. Ten derde bestaat er een grote druk om in de groene scheg te bouwen. En tenslotte verandert het groene land in een stedelijke tuin.

Probleem is nu dat de groene scheggen niet letterlijk beleefbaar zijn omdat zij onvoldoende ontsloten worden. Van Leeuwen pleit daarom voor meer routes naar en door de groene scheggen. Routes functioneren als de ruggengraat van een landschap. Het landschap wordt pas ervaren als je er doorheen fietst of loopt. Je ziet bijvoorbeeld dat bij de scheggen waar een duidelijke route doorheen, zoals de Amstelscheg, er vanzelfsprekend consensus bestaat over de kwaliteiten van het gebied en de noodzaak om die te behouden.

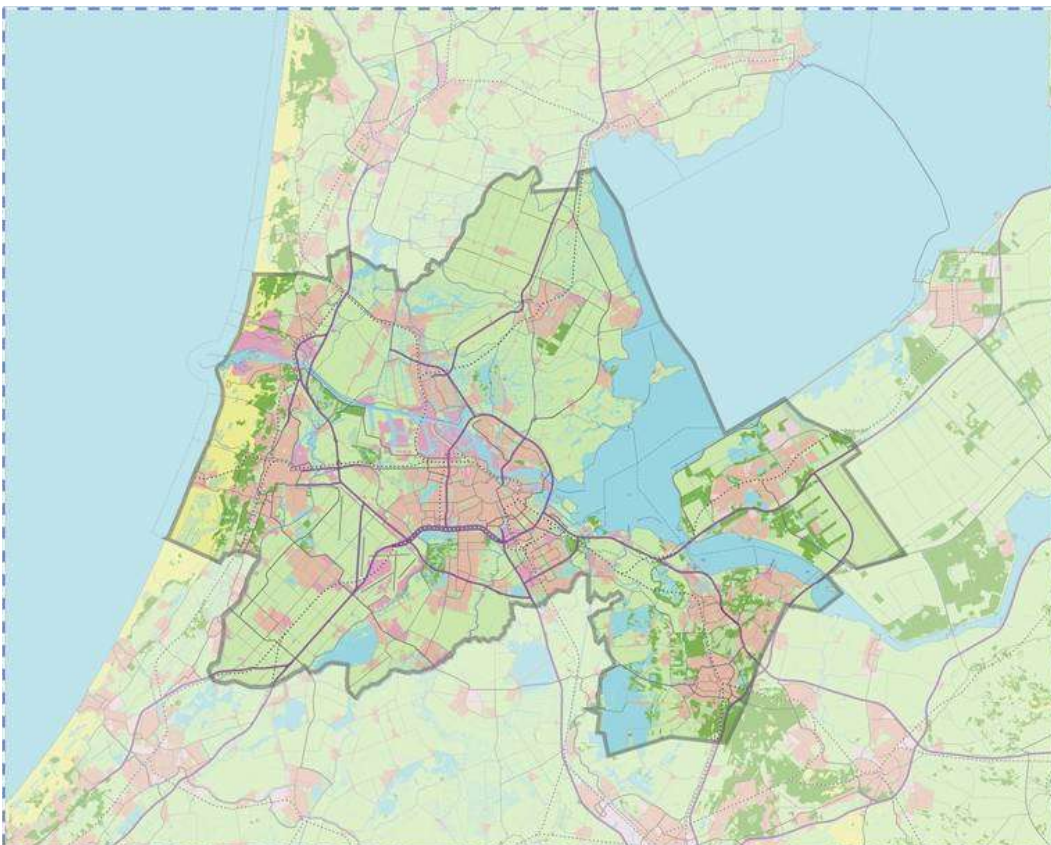
In de scheggen bevinden zich voornamelijk groenvoorzieningen - bijvoorbeeld sportvelden en volkstuintencomplexen - die niet openbaar toegankelijk zijn. Vanuit de lucht zien de scheggen er groen en parkachtig uit, maar zijn dat niet. Om de toegankelijkheid van deze gebieden te verbeteren zou de gemeente moeten inzetten op een beter routestelsel zodat ze een toegankelijker karakter krijgen. Een 'kolonisatievorm van niet openbaar groen'. Het voordeel van dit concept - dat Van Leeuwen 'de ijle stad' noemt - is dat er met weinig middelen grotere veranderingen in de toegankelijkheid van een gebied bewerkstelligd kunnen worden.

Van Leeuwen is ervan overtuigd dat de kwaliteiten van het groene ommeland het beste kunnen worden beschermd als je erin slaagt om het gebied goed te ontsluiten door routes door de groene scheggen te maken en de groenvoorzieningen in de stad daarbij te betrekken.

Marijke Vos

De wethouder begint haar verhaal met de constatering dat Amsterdam rijk is aan groen in, en zeker om de stad. Vanwege de lobbenstructuur van de stad, het product van een eeuw slimme verstedelijking, zijn we erin geslaagd om de stad contact te laten houden met het ommeland.

Vos vertelt over haar plannen voor het metropolitane landschap van de Noordvleugel. De Noordvleugel is een samenwerkingsverband van twee provincies, de Stadsregio Amsterdam en vijf gemeenten in de noordelijke Randstad. Met het metropolitane landschap wordt bedoeld op de groene en blauwe landschappen tussen de stedelijke kernen in de Noordvleugel. De wethouder ontvouwt haar plannen voor de komende jaren. Ze is benieuwd naar de reacties op haar ambities.

De context van het voorgenomen beleid is dat de partijen in de Noordvleugel een Metropolitane Ontwikkelingsbeeld op gaan stellen: een visie op de ontwikkeling van de Noordvleugel naar 2040. Behalve een formele aanleiding, de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening, zit er ook een regionale ambitie achter. Het college wil van Amsterdam een internationale topstad maken. Dit streven is door de hele regio overgenomen. Bedoeling is om de stadsregio door te laten groeien naar een duurzame metropool. Voor de portefeuille van de wethouder is de vraag van belang welke rol het metropolitane landschap daarin speelt. Het landschap is essentieel voor een sterke Noordvleugel. Het is belangrijk voor de leefbaarheid en de duurzaamheid van de regio. Steden met een hoge kwaliteit van leven trekken mensen aan en dat is weer belangrijk voor de regionale economie.

Het landschap draagt op allerlei manieren bij aan duurzaamheid en kwaliteit van leven. Het landschap biedt recreatieruimte. Het landschap biedt mogelijkheden voor specifieke zorg- en welzijnsvoorzieningen, zoals zorgboerderijen. Het landschap heeft unieke cultuurhistorische waarden. De Beemster, de Hollandse veenweidelandschappen en de Stelling van Amsterdam zijn gebieden die belangrijk zijn voor de streekidentiteit. Ze zijn een visitekaartje voor de regio. Het landschap is belangrijk voor het behoud van biodiversiteit. Het landschap is nodig voor waterberging en drinkwateropslag. Het landschap draagt bij aan de luchtkwaliteit. Het landschap heeft direct en indirect economische betekenis. Het bepaalt mede het woonklimaat van de regio, het biedt bijzondere woonmilieus en heeft potentie voor recreatie en toerisme. En tenslotte, het is de plaats waar voedsel geproduceerd wordt. Die functie staat onder druk, maar er moet een markt te vinden zijn voor hoogwaardige streekproducten.

Omdat deze functies en kwaliteiten zo belangrijk zijn, ziet Vos voor zichzelf een aanjagende rol bij de discussie over de toekomst van de Noordvleugel. Zij heeft daartoe een eigen agenda opgesteld, waarin nadrukkelijk over de gemeentegrenzen wordt gekeken, want het gaat om de regio, en ook over sectorale grenzen door verband te leggen met andere maatschappelijke en economische terreinen waarin het landschap een rol kan spelen, zoals zorg, milieu, welzijn en jeugd.

De uitdaging voor het metropolitane landschap is dat het landelijk gebied in de problemen raakt. De productielandbouw heeft het zwaar, vooral waar het toch al moeilijk boeren is, aan de stadsranden en in de veenweidegebieden. Niet-agrarische functies rukken op: caravanopslag, 'boerderettes', bedrijventerreintjes enzovoort. Als we niets doen, versnippert en verrommelt het landschap verder. Aan de andere kant staan de steden ook voor de uitdaging om fysieke, sociale en milieuproblemen het hoofd te bieden. Om te voorkomen dat stedelingen wegtrekken, moet in het woonklimaat worden geïnvesteerd.

Het lijkt dus erg logisch dat stad en land in de regio elkaar gaan versterken. Laat het ommeland meer diensten bieden waaraan stedelingen behoefte hebben. Denk aan recreatie, zorg, waterberging en luchtkwaliteit. Dat zorgt voor geldstromen die het landschap weer helpen in stand te houden. Stad en land moeten niet langer als twee werelden beschouwd worden, maar als onderdelen van een groter geheel: de metropolitane regio. Ambitie van dit College is om uit te groeien van stadsregio tot metropool.

De agenda waarmee het College het metropolitane landschap wil versterken en stad en land meer op elkaar wil betrekken, ziet er, verdeeld over vier thema's, als volgt uit.

Thema	Acties		
<i>Ruimtelijke ontwikkeling</i>	1 Slim verstedelijken	2 Investeren in het landschap	3 Sneller uitvoeren
<i>Promotie</i>	4 Groene regiomarketing	5 Monitoren landschap	
<i>Eigenaren, beheerders en investeerders</i>	6 Proeftuin Amsterdam	7 Regionale samenwerking beheerders	8 Thematafel ondernemers
<i>Ruimtelijke bescherming</i>	9 Waarden beschermen - ontwikkeling mogelijk maken	10 Samenhang bestemmingsplannen	

Het thema ruimtelijke ontwikkeling heeft te maken met ruimtelijke ordening en projecten. Vos noemt drie speerpunten: slim verstedelijken, nieuwe investeringen en versnellen van de uitvoering.

Agendapunt 1

Met slim verstedelijken wordt bedoeld dat uitbreiding van het stedelijk gebied niet zozeer een quotum aan

woningen oplevert, maar vooral goede nieuwe plekken. De belasting van water, lucht, klimaat, landschap en natuur mag niet toenemen. Amsterdam wil zich profileren als een duurzame topstad. Vanuit het oogpunt van het metropolitane landschap zal worden meegediscussieerd over grote plannen als voor het IJmeer, de Purmer en de Haarlemmermeer.

Agendapunt 2

Investeren in het landschap heeft als doel om verrommeling en versnippering tegen te gaan. Er moet worden geïnvesteerd in betere recreatieve en toeristische gebruiksmogelijkheden, in biodiversiteit en in een betere luchtkwaliteit. Voor 2007 zijn hiervoor 6 miljoen euro aan groengelden ingezet. Samen met de andere Noordvleugelpartners zullen in aanvulling hierop nieuwe projecten worden ontwikkeld. De wethouder zal zich inzetten om ook voor deze plannen financiën te zoeken.

Agendapunt 3

Er zijn al veel plannen gemaakt en er lopen al een aantal programma's, maar het tempo van de uitvoering moet omhoog. De oplossing wordt onder andere gezocht in een sterker bestuurlijk commitment, bijvoorbeeld door het instellen van gebiedscommissies. Een ander idee is om de uitvoering van groenprojecten te laten bewaken door een regiegroep Metropolitaan Landschap.

Het thema promotie gaat over de manieren waarop we informatie over onze landschappen naar buiten brengen, naar zowel bewoners als bezoekers.

Agendapunt 4

Groene regiomarketing. De regio heeft een indrukwekkende rijkdom aan deltalandschappen. Dat moet beter bekend worden gemaakt bij zowel de eigen burgers als de internationale bezoekers. Het landschap van de Noordvleugel moet nadrukkelijk in de regiomarketing worden opgenomen.

Agendapunt 5

Landschap monitoren. We hebben meer en betere informatie over de bekendheid, het gebruik en de waardering van onze recreatie- en natuurgebieden. Voorstel is om het thema 'landschap' op te nemen in de in ontwikkeling zijnde regiomonitor.

Het derde thema behelst de samenwerking (van de overheid) met eigenaren, beheerders en investeerders. Er zijn drie hoofdgroepen te onderscheiden, namelijk agrariërs, recreatieschappen en terreinbeheerders en marktpartijen en instellingen.

Agendapunt 6

Verbrede landbouw of stadslandbouw. Dat houdt in dat boeren groene diensten aanbieden aan de regionale stedelijke markt. Dat kunnen streekproducten zijn, maar ook diensten op het vlak van zorg en welzijn, recreatie en toerisme en landschapsbeheer. Bijdrage van de wethouder aan het verbreden van de landbouw is Proeftuin Amsterdam, in eerste instantie een actie- en communicatieplan om vragers en aanbieders samen te brengen.

Agendapunt 7

Het beheer van de landschappen moet beter georganiseerd worden. Hoe voorkom je dat financiële tekorten beheerders 'dwingen' om geldmakers in hun terreinen op te nemen of dat er onderlinge concurrentie ontstaat tussen recreatiegebieden? De wethouder komt binnenkort met nader uitgewerkte voorstellen.

Agendapunt 8

De markt lijkt bereid te zijn om bij te dragen aan de kwaliteit van het groen. De wethouder nodigt directeurs van bedrijven en instellingen binnenkort uit om afspraken te maken over groene projecten waaraan het bedrijfsleven zou kunnen bijdragen.

Het vierde thema gaat over Ruimtelijke Bescherming. Dat gaat over planologische bescherming van het landschap.

Agendapunt 9

Gemeenten kunnen het planologisch instrumentarium aanwenden om het landschap te conserveren of om ontwikkelingen mogelijk te maken. Restrictief in gebieden waar bescherming voorop staat en begeleidend in gebieden waar ontwikkelingen nodig zijn. Op beide vlakken moet veel gebeuren. Sommige gebieden moeten veel beter beschermd worden, in andere gebieden moet verbreding van de landbouw mogelijk

gemaakt worden door flexibelere regelgeving.

Agendapunt 10

Afstemming van bestemmingsplannen in de regio. De globale regionale structuurvisie laat veel interpretatieruimte voor gemeenten. Voorstel van Vos is om als regionale partners een richtlijn voor de bestemmingsplannen buitengebied op te stellen.

Vos wil zich hard inzetten om het landschap tot een erkend en gekoesterd deel van de metropool te maken. De tijd lijkt er rijp voor. Er lopen al vele initiatieven waarop kan worden aangehaakt en er zijn heel veel partijen (ook in de markt) die een bijdrage willen leveren aan het metropolitane landschap.

PAUZE

Maarten Kloos merkt op dat de wethouder een fris geluid heeft laten horen. Zijn eerste reactie op de plannen van de wethouder is 'Wat zou dat mooi zijn'. Maar is het optimisme dat de plannen van de wethouder uitstralen wel gerechtvaardigd?

Marijke Vos is inderdaad optimistisch gestemd. Zij heeft de laatste tijd ervaren dat het klimaat er rijp voor is om te investeren in de kwaliteit van het groen in en om de stad. Het belang ervan voor de stad wordt algemeen erkend. De door het gemeentebestuur geformuleerde ambities worden bijvoorbeeld ook door het bedrijfsleven onderschreven.

Marijke Vos is tegelijkertijd ook pessimistisch. In het regeerakkoord is het belang van ruimtelijke ordening tot nul gereduceerd. De Nota Ruimte - die naar haar mening slecht is - wordt door de nieuwe coalitie als leidraad voor de komende jaren overgenomen. Deze nota geeft weinig bescherming tegen verdere verrommeling. Sterker: de kansen erop nemen zelfs toe. En dat terwijl de situatie er juist om vraagt dat er grenzen worden gesteld, dat er wordt gestuurd.

Harkolien Meinsma (planoloog, geograaf) is het in grote lijnen eens met de plannen van de wethouder. Zij vindt het positief dat het gemeentebestuur veel aandacht heeft voor de relatie tussen stad en land. Wat zij mist in het verhaal van de wethouder is WATER, te beginnen met het IJ. Het is een gegeven dat Amsterdam historisch gezien een havenstad is. Iets daarvan zou moeten worden teruggehaald, bijvoorbeeld door de IJ-oeveren toegankelijk te maken.

Tineke Rombout (Vereniging Vrienden van de Sloterplas) vraagt wat de wethouder bedoelt met 'slim verstedelijken'.

Marijke Vos bedoelt daarmee dat het een gegeven is dat er woningen moeten worden gebouwd. Je ontkomt er niet aan om daar gebieden voor aan te wijzen. Daarbij is het van belang om de groene ruimte zoveel mogelijk te ontzien. Om bij het maken van de plannen het landschap en de ecologie juist sterker te maken. Om ervoor te waken dat de ecologische hoofdstructuur niet wordt onderbroken.

Maarten Kloos vraagt of dat mogelijk is.

Rob van Leeuwen antwoordt bevestigend. Kijk bijvoorbeeld maar naar de Jordaan, waar de twaalfde-eeuwse verkaveling nog steeds zichtbaar is in het stratenplan.

Tom Bloemers stemt daarmee in. Kijk ook naar bijvoorbeeld de VINEX-wijk Leidsche Rijn bij Utrecht. Hoewel er fouten zijn gemaakt, moet toch gezegd worden dat daar iets vernieuwends is gebeurd. Riek Bakker heeft voor Leidsche Rijn een plan ontworpen dat is gebaseerd op cultuurhistorische studies van het gebied. Niet alles wat uit de studies naar voren kwam is ook in het plan terecht gekomen: cultuurhistorische gegevens werden gewaardeerd. Wat er wel in terug te vinden is, is de oorspronkelijke ontginning en de loop van de Oude Rijn.

Kees Diepeveen (wethouder RO in Amsterdam Noord, bestuurslid Laag Holland) mist in de discussie de invalshoek dat alleen die Groene Scheggen slagen die 'gedragen' worden door het water. De belangrijkste daarvan is het IJ. Laten we daarom langs beide zijden van het IJ inzetten op routes. Ook vraagt Diepeveen aandacht voor Laag Holland, het gebied ten noorden van Noord. Daar ligt een prachtig veenweidelandschap. Hij dringt erop aan om de noordkant van de 'Noordvleugel' uitermate serieus te nemen. Daar liggen belangrijke kwaliteiten.

Ruud Grondel (wethouder Groenvoorziening in Diemen) ziet het zwakke ruimtelijke beschermingskader als de oorzaak van de toenemende verrommeling van het landschap. In de gebieden waarover het vanavond

gaat, is er sprake van een chaotische bestuurlijke structuur (gemeenten, stadsdelen, provincie(s), waterschappen etc.). Iedereen bemoeit zich ermee vanuit de eigen invalshoek. Hij vraagt zich echter af of een extra bestuurslaag, bijvoorbeeld scheggenschappen, iets zou opleveren of juist de bestuurlijke chaos zou verergeren.

Grondel pleit voor meer regionale samenwerking bij het beheer en de exploitatie van groene gebieden. Hij wijst erop dat er vaak wel geld is voor nieuwe initiatieven, maar dat er te weinig aandacht en geld is voor duurzaam beheer.

Marijke Vos is het erg met Grondel eens. De bestuurlijke chaos ervaart Vos aan den lijve doordat zij als wethouder groenvoorziening zitting heeft in vele besturen van recreatieschappen. De vraag is hoe te kunnen gaan bundelen. Vos denkt bijvoorbeeld te beginnen met het gezamenlijk onder de hoede nemen van een bepaald groenproject door verschillende recreatieschappen en de gemeente.

Sjoerd Bartlema (Brettenzone Natuurlijk) merkt op dat de wethouder als een racepaard in gestrekte pas een groene toekomst tegemoet gaat. Hij doet een dringend beroep op de wethouder om er toch vooral voor te waken dat de ecologische hoofdstructuur gehandhaafd blijft en versterkt wordt. De geplande Westrandweg loopt dwars door de Brettenzone en doorsnijdt daarmee de ecologische hoofdstructuur. Hij vraagt de wethouder om LNV erop te wijzen dat het mede hun verantwoordelijkheid is om er iets aan te doen. Yolanda Hoekema (Vrienden van het Westerpark) sluit hierbij aan. Zij is erg bang voor de ecologische gevolgen van de komst van de Westrandweg. Zij nodigt de wethouder uit om samen met haar te gaan fietsen om de verrommeling en de bedreigingen voor het landschap te ervaren. Marijke Vos zegt het gebied al heel goed te kennen en bekend te zijn met de zaken waar mevrouw Hoekema op wijst.

Maarten Kloos onderbreekt de discussie. Hij wijst erop dat dit geen inspraakavond is en vraagt de aanwezigen hun vragen en opmerkingen daarop aan te passen. Wat de komst van de Westrandweg betreft: Zou de wethouder er niet vanuit mogen gaan dat ervoor gezorgd wordt dat de ecologische hoofdstructuur intact blijft. Daar ligt toch al een besluit over.

Marijke Vos zegt dat de weg een gegeven is. Wat ook een gegeven is, is dat er op dit moment te weinig aan wordt gedaan om ervoor te zorgen dat er geen ecologische en/of landschappelijke schade optreedt. Zij heeft bij BenW erop aangedrongen dat er meer aan moet gebeuren. Samen met Tjeerd Herrema wethouder Verkeer, Vervoer en Infrastructuur probeert Vos nu in Den Haag steun te vinden. Zij zal de suggestie om ook bij LNV aan te kloppen ter harte nemen.

Rob van Leeuwen merkt op dat er twee planningslijnen door elkaar heen lopen. Pas op detailniveau komen ze elkaar tegen. Je moet erop voorbereid zijn dat de discussie uiteindelijk altijd over geld gaat. Dat is nou het idee van 'het ijle park'. Focussen op een paar kleine dingen en daar volledig op inzetten. Bij de Westrandweg bijvoorbeeld inzetten op de onderdoorgangen.

Meneer Veenhoven ((land-art) kunstenaar) merkt op dat bestuurders altijd alles willen regelen. Hij heeft behalve aan mooie dingen ook behoefte aan lelijke dingen. Hij vraagt of die invalshoek ook in de plannen is opgenomen. Marijke Vos antwoordt dat er meer dan genoeg lelijke dingen zijn; sterker: de verrommeling loopt de spuigaten uit. Veenhoven wil de wethouder graag meegeven dat hij jarenlang de stad per fiets heeft verkend en het juist heerlijk vond om af en toe te verdwalen. Hij hoopt niet dat alle delen van de hele stad straks met keurige fiets- en voetpaden ontsloten zijn. Om de kans op verdwalen in de stad te vergroten, stelt Kloos voor om alle bordjes weg te halen.

Op de opmerking dat in het verhaal van Tom Bloemers de notie van het onzichtbare landschap onvoldoende aan de orde kwam, antwoordt Tom Bloemers dat de moeilijkheid nou eenmaal is dat de stad erop ligt. Waarschijnlijk kan stadsarcheoloog Gawronski er meer over vertellen. Bloemers wijst erop dat er ontwikkelingen gaande zijn die aansluiten bij zijn idee van een cultureel-planologische biografie van het landschap. De vraag is natuurlijk, hoe doe je dat voor een bebouwd gebied. Toch is dat mogelijk. De gemeente Nijmegen heeft voor heel het stedelijk gebied de cultuurhistorische identiteit in beeld gebracht.

Teddy Buningh van de Dienst Landelijk gebied, mist in het verhaal van de wethouder concrete aanknopingspunten. Zij is voorstander van een combinatie van het door alle betrokken partijen gezamenlijk in beheer nemen van groene gebieden en meer snelheid bij de uitvoering van plannen. Haar ervaring is dat het niet eenvoudig is om Amsterdamse ambtenaren betrokken te krijgen bij de plannen voor de scheggen aan de zuidrand, de Amstel- en de Diemerscheg. Marijke Vos reageert hier heel verbaasd op. Zij kan zich moeilijk voorstellen dat ambtenaren van de centrale stad zich op die manier opstellen. En zij verzekert dat dat nu zeker niet meer het geval is.

Buningh zegt dat het met name belangrijk is om aan te geven wat de richting is die voor de toekomst van

een bepaalde scheg gekozen wordt. Voor wat betreft de Amstelscheg bijvoorbeeld, handhaven van de belangrijkste landschappelijke kwaliteit, namelijk de openheid van het gebied of aansturen op een zorglandschap. Ook moet voorkomen worden dat er voor een bepaald gebied tegelijkertijd vijf initiatieven lopen.

Het belangrijkste wat zij de wethouder wil meegeven is dat er geen tijd te verliezen is. Zij roept de wethouder daarom op om niet met uitvoeren van de prachtige agenda te wachten tot er een plan is voor de hele Noordvleugel. Vooruitlopend daarop moet alvast van start worden gegaan. Er moet nu ingegrepen worden en er moeten nu plannen worden uitgevoerd. Marijke Vos zegt zeker niet te gaan wachten op een Masterplan voor de Noordvleugel. De 12 miljoen die is uitgetrokken is juist bedoeld voor uitvoering van concrete plannen, waarvoor de schoppen nu de grond ingaan. Ook wordt door het gemeentebestuur onderkend dat er nu ingegrepen moet worden. Samen met collega-wethouder Maarten van Poelgeest zet zij zich in om de bestaande regelgeving ter bescherming van het landschap te handhaven.

Felix van Rijn (betrokken burger) is er beducht voor dat er geprobeerd wordt het landschap opnieuw te maken. Hij pleit ervoor niet te veel te willen maken, de ambitie moet zich toch vooral beperken tot het instandhouden van het landschap zoals het nu is.

Johan Oskam (o.a. van Vereniging agrarisch natuurbeheer en van Land- en Tuinbouw Organisatie Noord) reageert op de opmerking van Rob van Leeuwen over de optimale maat van boerenbedrijven, die niet past in het Amsterdamse ommeland. Bedrijven die in Waterland zijn gevestigd, hebben een prima maat, passen qua maat goed in het landschap. De bedrijven versterken het gebied, zijn zelfs drager van het landschap. Een tweede vertegenwoordiger van LTO Noord benadrukt dat boeren in de gelegenheid moeten worden gesteld om het landschap te beheren, zij moeten daar een vergoeding voor krijgen. Wat ook aandacht verdient, is dat de grondprijs blijft stijgen als gevolg van speculatie. Ontwikkelaars gaan ervan uit dat gebieden die nu nog een agrarische bestemming hebben, binnen afzienbare tijd toch voor woningbouw zullen worden bestemd.

Een van de aanwezige architecten merkt op dat er nog voldoende ruimte in de stad is om verder 'in te breiden', bijvoorbeeld in de Bijlmer en de Westelijke Tuinsteden.

Anne Stijkel (betrokken burger) woont in de Gaasperplas en is daar betrokken bij een initiatief dat verbreding van de landbouw tot doel heeft en daarmee samenhangend bij de Proeftuin Amsterdam. Bedoeling is om zoveel mogelijk bewoners en natuurlijk het stadsdeel erbij te betrekken. Haar ervaring is dat er vanuit het stadsdeel Zuidoost weinig enthousiasme voor is. Vanuit het stadsdeel wordt alleen in termen van woningen gedacht.

Ook wordt nog opgemerkt dat de woningen aan het water meer geld opbrengen. Voorgesteld wordt die meerwaarde ten goede van de maatschappij als geheel te laten komen.

Harkolien Meindersma vindt dit een hoopvolle bijeenkomst. Dat bracht bij haar een oud idee naar boven, namelijk om de scheggen te markeren door bovenin de scheggen een landmark te plaatsen.

Kloos sluit het gesprek af. Het onderwerp groen in en om Amsterdam is vanavond heel breed behandeld. De ambitieuze plannen van de wethouder hebben gezorgd voor een optimistische stemming. Om de plannen tot een succes te maken is onder andere nodig dat regionen uit de samenleving die voorheen weinig met elkaar te maken hadden elkaar moeten zien te vinden.